

Uit deze ervaringen leert men dat het Circus wel moeilijk te bespelen valt. Slechts BÉjart slaagt erin om alle handicaps te overwinnen, maar dan moet men bedenken dat hij al talrijke jaren deze ruimte heeft geëxploreerd met zijn eigen Ballet. Iemand als Deflo speelt op verplaatsing, BÉjart speelt een thuis-match.

Johan Thielemans

LES CONTES D'HOFFMAN

van Offenbach; muzikale leiding: Sylvain Cambreling; regie: Gilbert Deflo; decors: Carlo Tomassi; kostuums: Mauro Pagano; belichting: Bruno Boyer; koorleider: Gunter Wagner; met Stuart Burrows, Diana Montague, José van Dam, Danièle Clostawa, Barbara Madra e.a.

DIE FLEDERMAUS

Muziek: Johann Strauss jr.; tekst: Karl Haffner & Richard Genée; bewerking: Gerard Brunner; dirigent: Michel Schönwandt; regie: Maurice BÉjart en Elmar Ottenthal; decors en kostuums: Jorge Jara; belichting: Claude Tissier; met: Chritian Boesch, Karita Mattila, Bobo Schwanbeck, Anja Silja, Louis Devos, Mikael Melbye, Guy De Mey, Judith Eger en François Beuke-laers.

HET SLUWE VOSJE

Muziek: Leos Janacek; dirigent: Friedemann Layer; regie: Gilbert Deflo; decors en kostuums: Carlo Tomassi; belichting: Bruno Boyer; zangers: Dalibor Marsilio, Guy De Mey, Jules Bastin, Patricia Schuman e.a.

In Memoriam

Johan de Meester jr.

Bij het ter perse gaan van dit nummer vernemen we het overlijden van Johan de Meester jr., artistiek leider van het legendarische Vlaamse Volkstoneel (1924-29). Hij werd 88 jaar oud.

De Meester (°Rotterdam) studeerde aan de Akademie voor Beeldende Kunst en trad als decorateur de theaterwereld binnen (1917). Deze invalshoek maakte hem bijzonder alert voor de ruimtelijke dimensie van het theater en voor de scenografische revolutie die zich op dat ogenblik voltrok (Gordon Craig, Meyerhold, Tairov, ...).

De Meester kreeg zijn opleiding als acteur van Royaards en Verkade (1917/23). Zijn eerste geruchtmaakende regie was een massa-openluchtspeel voor studenten te Delft:

Johan De Meester (op de voorgrond) als Tijn (1925); op de achtergrond Lode Gijzen als de markies – Foto Kadoc

Het Spel van de Torenbestormer (1923) in samenwerking met Herman Teirlinck. De Meester trok met zijn monumentale ensceering de aandacht van mensen als Dirk Coster en Wies Moens en werd uitgenodigd om artistiek leider te worden van het Vlaamse Volkstoneel in opvolging van Dr. J.O. de Gruyter. De Meester greep de kans met beide handen aan en vestigde in dat gezelschap een reputatie van revolutionair regisseur. Hij streefde naar een breuk met gangbare theatercodes zoals het "théâtre d'art", het romantische declamatie-toneel, het scenische naturalisme en het picturale decor. De katholieke promotoren van het Vlaamse Volkstoneel, Prosper Thuysbaert en Jan Boon, gaven de jonge regisseur carte blanche op het artistieke vlak. Zijn theateresthetiek was spectaculair, zijn ruimteconcept drie-dimensioneel en geïnspireerd door wat hij had gelezen over het Russische constructivisme, de door hem gepropageerde speelstijl was grotesk en deformerend, de zeggingswijze was ritmisch. Het theater dat hij op dat ogenblik wou uitdragen omschreef hij zelf als "subjectief en partijdig (i.c. Vlaams-katholiek) volkstheater".

Tijdens zijn Volkstoneelperiode kon De Meester samenwerken met goede vakmensen als Karel Albert (componist), René Moulaert (scenograaf), René Verheyen en Staf Bruggen (acteurs), enz. Enkele van zijn meest invloedrijke ensceeringen waren: *Marieken van Nijmegen*, *Tijn* (A. van de Velde), *Lucifer* (Vondel), *Beeldekens uit het Leven van Sint-Franciscus van Assisië* (M. de Ghelderode), *Hamlet* (Shakespeare), *De Geschiedenis van de Soldaat* (Ramuz), ... Als hoogtepunten van de periode dat De Meester artistiek leider was van het Volkstoneel (1924/29) worden vaak genoemd: de opvoeringen van *Lucifer* (31 mei en 22 juni 1927), *Tijn* (23 juni 1927) in het Théâtre Louis Jouvet te Parijs, de gemeenschappelijk-

ke theateravond van het Volkstoneel en het gezelschap van Copeau voor koningin Elizabeth te Brussel en het optreden aan het Hof met *De Geschiedenis van de Soldaat* (4 juni 1929), verder waren er ook nog verscheidene opvoeringen in Nederland en Duitsland.

De Meester verlaat het Volkstoneel nog voor de financiële catastrofe en de splitsing in 1929 en treedt opnieuw in dienst van Verkade als regisseur. In Nederland is hij samen met zijn generatiegenoten Van Dalsum, Saalborn, Defresne, ... slechts één van de vele theaterpersoonlijkheden. Het valt hem aanvankelijk erg moeilijk een compromis te vinden tussen het spectaculaire volkstheater en het deftige burgertheater dat in Nederland in zwang was. Als hij de principes van het Volkstoneel (waarmee hij populair werd in Vlaanderen, Brussel en Parijs) had doorgetrokken dan was hij misschien consequenter geweest, maar wellicht stond dat gelijk met artistieke zelfmoord.

De Meester was verder nog nauw betrokken bij de oprichting van het Residentie Toneel, werd artistiek directeur van de Nederlandse Comedie (1950-1962) en oprichter van de Nieuwe Komedie (1962-1964). Hij had een grote invloed op hedendaagse Nederlandse theaterpersoonlijkheden als Erik Vos. Hij genoot ook enige bekendheid als scenarioschrijver en decorontwerper voor de film (Berlijn, Londen, 1935/38). We hopen later nog uitvoerig terug te komen op de betekenis en de theateropvattingen van deze boeiende theaterfiguur.

Geert Opsomer

Etcetera ontving

Freek De Jonge: De Bedevaart

Freek De Jonge is één van de meest interessante en virtueuze theaterma-

kers van vandaag. Wie doet het hem na: jaar na jaar theaterstukken afleveren die tegelijk ongelooflijk persoonlijk zijn en gevoelig voor de barsten en paradoxen van dit tijdsgewricht. Freek De Jonge is een fascinerend schrijver, een verteller, een speler met klanken, woorden, simpel en zo rijk. Maar het is niet alle schrijvers gegeven de eigen teksten op scène te zetten. Hier ontmoeten we de complete theaterartiest: de manier waarop de ruimte behandeld wordt, het lichtdecor, de kostumering, en natuurlijk de onweerstaanbare acteerstijl zelf, het zit allemaal juist, en getuigt van eenzelfde zuivere feeling voor theater.

Bij uitgeverij De Harmonie werden alle shows van Freek De Jonge in boekvorm uitgegeven. Het geeft je als toeschouwer de kans de wonderwerken opnieuw te beleven; voor niet-toeschouwers is het maar halve pret, maar de *schrijver* Freek De Jonge is op zich al meer dan de moeite waard.

"Ik ben een pelgrim op gevoel / die doorgaans doolt door dode straten / voorgoed de veiligheid verlaten / met slechts onzekerheid als doel"

Freek De Jonge, *De Bedevaart*, Uitgeverij De Harmonie, Amsterdam 1985, 112 p. ill., 24,90 fl.

Notes

Notes, maandblad over theaterdans verduidelijkt de boventitel. Maar was is theaterdans? Gewoon, een nieuw danstijdschrift zegt het redactioneel dat "een serieuze journalistieke respons op het werk van danskunstenaars" wil zijn en "een zoeklicht over de handel en wandel van beleidsmakers, het kunstmanagement en de kunstpolitiek".

Het nulnummer bevat o.a. een

